Glasna, let. 51, številka 2, maj-junij 2020
Martina B. Žlender: Letošnja Kozinova nagrada skladatelju Boru Turelu (str. 6)
VB: Spomenik Stanku Premrlu, skladatelju slovenske himne (str. 5)

Fotografija: Daniel Novaković/STA

Spomenik Stanku Premrlu, skladatelju slovenske himne

Tik pred uradno razglasitvijo epidemije 10. marca letos je na ljubljanskih Žalah potekala državna slovesnost ob odkritju spomenika organistu, skladatelju, uredniku glasbene revije *Cerkveni glasbenik* ter duhovniku Stanku Premrlu (1880–1965) v čast njegove uglasbitve slovenske himne.

Znana je anekdota, kako je dunajskega študenta na poletnih počitnicah navdihnila Prešernova muza, še posebej priprave na odkritje spomenika največjemu slovenskemu pesniku v Ljubljani, in ga spodbudila k uglasbitvi napitnice. Tedanji študent kompozicije se je odločil za uglasbitev treh kitic (prve, druge, pete), s prijateljem dr. Gojmirjem Krekom pa sta se dogovorila, da bo v glasbeni reviji *Novi akordi* izid ***Zdravice*** (Premrl se je odločil za naslov, ki ga je Prešeren zapisal še v bohoričici) zaznamoval ravno prvi novoletni dan 1905. Po natisu je *Zdravica* potrebovala vrsto let, da je zaokrožila med pevskimi zbori. Prvo izvedbo so, v posebnih okoliščinah po bitki na soški fronti, pod vodstvom dirigenta Mateja Hubada pripravili pevci Mešanega pevskega zbora Glasbene matice Ljubljana. Za domovinska čustva so poskrbeli na posebnih letakih natisnjeni Prešernovi verzi *Žive naj vsi narodi*, ki so jih v tistem nedeljskem večeru 18. novembra 1917 imeli pred seboj obiskovalci koncerta v Unionski dvorani. Od takrat je Premrlova *Zdravica* postala obvezna skladba Mešanega zbora Glasbene matice, ki je na koncu koncertnega programa bodrilno zaključila pevska slavja. Ob prvi izvedbi je izšla vrsta naklonjenih kritik, nad toplim sprejemom pa je bil začuden sam skladatelj.

»Največ navdušenja pa je izzvala moja Zdravica, karmoč preprosta skladba že starejšega datuma, ki se mi o nji ni niti sanjalo, da jo bodo kdaj izvajali na koncertu. Izvajali so jo ritmično tako eksaktno in ognjevito, da je s pomembnim in ravno sedaj aktualnim dr. Prešernovim besedilom vred morala vzdramiti vsakogar, ki čuti slovensko in slovansko.«

Domovinski naboj je prevladal tudi pri izbiri slovenske himne 29. marca 1990. Takrat je bilo tudi odločeno, da besedilo himne obsega kitico »Žive naj vsi narodi«, ravno tisto, ki je med 1. svetovno vojno tako navduševala obiskovalce slovenskih prireditev.

V čast skladatelju slovenske himne v letu jubileja njegovi rojaki pripravljajo tudi dokumentarni film. Premiera bo v Premrlovem rojstnem kraju v Šentvidu na Vipavskem na dan 140. obletnice njegovega rojstva.

VB